

Betænkning afgivet af Forsvarsudvalget den 24. januar 2006

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om udvidelse af det danske bidrag til den internationale sikkerhedsstyrke ISAF i Afghanistan [af udenrigsministeren (Per Stig Møller)]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 12. januar 2006 og var til 1. behandling den 19. januar 2006. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Forsvarsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 2 møder.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 84 spørgsmål til forsvarsministeren og udenrigsministeren til skriftlig besvarelse, som disse for stortledelsens vedkommende har besvaret. Spørgsmål 83 og 84 ventes besvaret inden 2. behandling af beslutningsforslaget.

Samråd

Udvalget har stillet 2 samrådspørgsmål til forsvarsministeren, som denne har besvaret.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (udvalget med undtagelse af SF og EL) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Socialdemokraternes medlemmer af udvalget støtter beslutningsforslaget om en styrket indsats i Afghanistan. Tilslutningen hviler på de følgende bemærkninger:

- Den internationale sikkerhedsstyrke ISAF er til stede i Afghanistan under ledelse af NATO og med et solidt FN-mandat i ryggen, hvilket giver indsatsen i Afghanistan en betydelig grad af legitimitet, og det er af afgørende betydning for Socialdemokraternes tilslutning.
- Socialdemokraterne støtter en optrapning og styrkelse af indsatsen i det sydlige og østlige Afghanistan, da ustabilitet i disse områder er en trussel mod genopbygnings- og demokratiseringsprocessen.
- Socialdemokraterne støtter en udvidelse af den danske styrke, der bringer antallet af soldater op på 360, hvilket nærmer sig Socialdemokraternes ønske om en styrke på ca. 400 soldater.
- Det sydlige Afghanistan er sikkerhedsmæssigt et farligt område, og der er derfor behov for et robust mandat, hvilket understreger indsatsens karakter af fredskabelse snarere end blot opretholdelsen af sikkerhed.
- Socialdemokraterne understreger nødvendigheden af at fastholde fokus på den civile genopbygningsindsats og den humanitære indsats i Afghanistan, herunder særlig opmærksomhed på

menneskerettigheder, pigers og kvinders adgang til undervisning, udvikling af de fattige land-områder, etablering af demokratiske institutioner samt etablering af de nationale administrative systemer i landet.

- Socialdemokraterne understreger, at aftalen »Afghanistan Compact« til afløsning af Bonn-aftalerne fra 2001 vil forpligte Afghanistan til at fortsætte demokratiseringsprocessen, samt at der vil blive sat fokus på alternativer til opiumproduktion og den deraf følgende meget alvorlige kriminalitet og destruktive samfundsøkonomi.

På den baggrund støtter Socialdemokraterne forslaget og understreger hermed, at det internationale samfund fortsat bør støtte stabiliseringsprocessen politisk, militært og økonomisk.

Det Radikale Venstres medlem af udvalget støtter regeringens forslag om udvidelse af mandatet for det danske militære bidrag til den internationale sikringsstyrke ISAF i Afghanistan. Følgende overvejelser ligger til grund for tilslutningen:

- Den danske deltagelse i ISAF hviler på et klart folkeretligt grundlag, enighed i NATO samt en opfordring fra den afghanske regering.
- Det afghanske folk har gennem stemmeurnerne valgt demokratiet og en central regering.
- Kun en central regering og troværdige lokale administrative og politiske strukturer kan give afghanerne en sikker fremtid. Konsolidering af magten under den demokratisk valgte regering i Kabul er ligeledes en forudsætning for at bekæmpe både terrorisme og heroinproduktion i Afghanistan. Begge udgør centrale globale trusler.
- Udvidelsen af det danske bidrag til ISAF er nødvendig for at udfylde NATO's målsætning om at kunne skabe forudsætningerne for et konsolideret afghansk styre i alle regioner af Afghanistan. Dog står det klart, at udvidelsen af det danske bidrag til Helmand og Kandahar provinserne indebærer betydelige risici for det udsendte danske personel.
- I det ISAF i Helmand og Kandahar provinserne vil skulle skabe fred snarere end at opretholde denne, er det nødvendigt, at de udsendte danske soldater sikres bedst muligt, uden at man dermed fratager dem muligheden samt ansvaret for at udføre deres opgaver. Det er således afgørende, at den danske deltagelse sammensættes med soldaternes sikkerhed for øje. Endvidere er det afgørende, at ISAF fortsat udvikler planer og systemer, der kan sikre sikkerheden for udsendt personel, herunder evakuering i nødstilfælde.
- Med udsendelse af dansk personel i de såkaldte Provisional Reconstruction Teams (PRT) vil det udsendte danske personel skulle udføre udviklingsprojekter eller medvirke hertil. Det er centralt, at udviklingsprojekterne prioriteres ud fra udviklingshensyn og i overensstemmelse med de afghanske planer og prioriteter.

På baggrund af ovenstående hviler Det Radikale Venstres tilslutning til det foreliggende beslutningsforslag på følgende bemærkninger:

- Det danske bidrag bør være opstillet fleksibelt i forhold til den konkrete situation, som udgangspunkt med fokus på at kunne skabe sikkerhed for afghanerne samt sikre egen sikkerhed, men i stigende grad for at medvirke til udvikling af konkrete projekter til udbredelse af lokale politiske og administrative strukturer.
- Det danske bidrag bør hvile på klare målsætninger, der i det daglige kan guide de udsendte soldater samt den øvrige danske indsats.
- Folketinget skal løbende holdes orienteret om udviklingen i de danske områder samt om udviklingen i Afghanistan generelt. Denne orientering skal indeholde en evaluering af udviklingen i forhold til de fastsatte mål.

Et *mindretal* i udvalget (SF og EL) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget bemærker, at udvidelsen af det danske bidrag til ISAF i Afghanistan er udtryk for en markant optrapning af den danske militære indsats i Afghanistan. Det

er i den forbindelse problematisk, at der har været så kort tid til en grundig offentlig diskussion af konsekvenserne af denne optrapning.

FE tegner et dystert trusselsbillede af situationen. Helmand- og Kandehar-provinserne i det sydlige Afghanistan er langt farligere områder at operere i sammenlignet med det øvrige Afghanistan. Taleban og terrorgrupper har et solidt fodfæste i denne region. De danske styrker kan således forventes at komme i direkte kamphandlinger, hvilket også fremgår af ISAF's operationsplan 10302. Det er svært at identificere klare skillelinier mellem den amerikanske kamp imod terror (Enduring Freedom) og så ISAF-styrkens aktiviteter. De danske styrker vil uvægerligt blive opfattet som en del af den amerikanske krig. Risikoen for danske tab vil være betydelig.

Den civile del af missionen forekommer at være uklar og meget løst formuleret. Det er uklart, hvor mange civile hjælpeorganisationer der p.t. er i området, ligesom det er uklart, hvordan forholdet mellem den militære indsats og den civile genopbygning er tænkt sammen.

Det fremgår, at ISAF skal bidrage til bekæmpelse af opiumsproduktionen. Styrkerne skal ikke direkte afbønde opiumsmarker, men indgå i forskellige støttefunktioner. Socialistisk Folkeparti har bemærket, at forsvarsministeren er bevidst om farerne ved en involvering i afbønding af opiumsmarker. Det er imidlertid usandsynligt, at lokalbefolkningen vil kunne foretage en sondring mellem indirekte og direkte støtte, og der foreligger en stor risiko for, at ISAF vil få en stor del af lokalbefolkningen imod sig, fordi ISAF vil blive anset for at være medvirkende til, at eksistensgrundlaget forsvinder for lokale bønder. Der er således gode forudsætninger for, at der kan blive skabt en bred alliance vendt imod den fremmede militære tilstedeværelse.

Konsekvenserne af et lignende scenarie har vi set i Irak, hvor sikkerhedssituationen er blevet konstant forværret med den militære tilstedeværelse. Efter Socialistisk Folkepartis opfattelse er der stor sandsynlighed for, at der vil ske en tilsvarende negativ udvikling i Afghanistan.

Enhedslistens medlem af udvalget tror ikke på den linie, som denne øgede militære indsats er en del af. Der burde i langt højere grad sættes på civil udvikling. Desuden er den vestlige militære indsats under amerikansk ledelse stærkt kompromitteret af bombninger, der har ramt civile, af tortursager med mord og mishandlinger til følge, af overtrædelser af krigens love og andre menneskeret-tighedskrænkelser. En fredsbevarende indsats kan således bedst udfyldes af styrker fra andre lande. Endelig er det meget uklart, hvilke opgaver de danske soldater præcis skal udføre i det sydlige Afghanistan. Det står dog klart, at indsatsen bliver meget farligere end den hidtidige danske militære indsats i Afghanistan, og det står klart, at sandsynligheden for, at danske styrker kan blive involveret i kamphandlinger, vokser. Ikke mindst derfor er det uforståeligt, at et flertal ønsker at få denne vedtagelse igennem på ganske få dage, selv om den konkrete indsættelse i de nye opgaver først skal ske om flere måneder.

Siumut, Tjóðveldisflokkurinn, Fólkaflokkurinn og Inuit Ataqatigiit var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Gitte Lillelund Bech (V) nfm. Jens Hald Madsen (V) Kristian Pihl Lorentzen (V)

Karsten Nonbo (V) Marion Pedersen (V) Hans Kristian Skibby (DF) Peter Skaarup (DF)

Allan Niebuhr (KF) fmd. Tom Behnke (KF) Per Kaalund (S) Mette Gjerskov (S)